

Sygn. akt VIII Ka 545/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku VIII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący- Sędzia SO Krzysztof Kamiński – spr.

Sędziowie: SO Wiesław Oksiuta

SO Dariusz Niezabitowski

Protokolant : Agnieszka Malewska

w obecności prokuratora Marka Moskala, po rozpoznaniu w dniu 17.09.2013 r. sprawy skazanego P. P. z art. 85 k.k. na skutek apelacji wniesionych przez obrońcę skazanego od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 28 marca 2013 r. (sygn. akt VII K 34/13):

I. Zaskarżony wyrok uchyla i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania.

II. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. Z. kwotę 147,60-zł. (sto czterdzieści siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) tytułem kosztów obrony z urzędu za postępowanie odwoławcze, w tym 27,60-zł. (dwadzieścia siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) tytułem podatku VAT.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Białymstoku w części wstępnej wyroku łącznego wydanego w dniu 28 marca 2013 roku w sprawie o sygn. akt XV K 34/13 wskazał, że rozpoznał sprawę P. P. skazanego prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Białymstoku wydanym w dniu 30 stycznia 2009r. w sprawie sygn. akt XV K 952/08 za czyn z art. 279 § 1 kk dokonany w dniu 6 kwietnia 2008r. na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona na okres próby wynoszący 3 (trzy) lata, oddano oskarżonego pod dozór kuratora, na mocy art. 46 § 1 kk orzeczono obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonej J. T. solidarnie z K. S. kwoty 100,00 (sto) zł tytułem częściowego naprawienia szkody, zwolniono z obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa z opłaty i pozostałych kosztów sądowych; Postanowieniem z dnia 30.11.2009 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszony kary.

2. Sądu Rejonowego w Białymstoku wydanym w dniu 13 lutego 2009r. w sprawie sygn. akt XV K 1388/08:

- za czyn I z art. 280 § 1 kk dokonany w dniu 5 czerwca 2008 r. na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności;

- za czyn II z art. 278 § 1 kk dokonany w dniu 5 czerwca 2008 r. na karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności ;

- za czyn III z art. 245 kk w zb. z art. 158 § 1 kk dokonany w dniu 6 czerwca 2008 r. na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności ;

Na mocy art. 85 kk, art. 86 § 1 kk wymierzono karę łączną 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona na okres próby wynoszący 5 (pięć) lat, oddano oskarżonego pod dozór kuratora, zobowiązano w okresie próby do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu, zwolniono z obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa opłaty i pozostałych kosztów sądowych;

Postanowieniem z dnia 19.01.2010 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszonej kary.

3. Sądu Rejonowego w Białymstoku wydanym w dniu 13 lipca 2009r. w sprawie sygn. akt XV K 709/09 za czyn z art. 291 § 1 kk dokonany w okresie od dnia 27 marca 2009 r. do dnia 16 kwietnia 2009 r. na karę 8 (ośmiu) miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cel społeczny wskazanej przez Sąd w wymiarze 30 (trzydziestu) godzin miesięcznie, obciążono oskarżonego opłatą i pozostałymi kosztami sądowymi; Postanowieniem z dnia 22.02.2010 r. zamieniono karę ograniczenia wolności na zastępczą karę pozbawienia wolności. Dnia 16.08.2010 r. wykonano karę pozbawienia wolności.

4. Sądu Rejonowego w Białymstoku wydanym w dniu 23 kwietnia 2010r. w sprawie sygn. akt XV K 1461/09 za czyn z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zb. z art. 297 § 1 kk dokonany w dniu 29 września 2009 r. na karę 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności, zwolniono oskarżonego z opłaty na rzecz Skarbu Państwa i pozostałych kosztów sądowych.

5. Sądu Rejonowego w Białymstoku wydanym w dniu 9 lipca 2010 r. w sprawie sygn. akt XV K 1497/09 za czyn z art. 280 § 1 kk popełniony w dniu 18 sierpnia 2009 r. na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności, zasądzono powództwo cywilne na rzecz pokrzywdzonego, zwolniono od opłaty i kosztów sądowych.

6. Sądu Rejonowego w Białymstoku wydanym w dniu 17 września 2010 r. w sprawie sygn. akt XV K 561/10 :

- za czyn z art. 280 § 1 kk dokonany w dniu 12 lutego 2010 r. na karę 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

- za czyn z art. 278 § 1 kk dokonany w dniu 16 lutego 2010 r. na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

- za czyn z art. 223§1 kk w zb z art. 224 § 2 kk w zb. z art. 226 § 1 kk dokonany w dniu 21 marca 2010 r. na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności,

Na mocy art. 85 kk, art. 86 § 1 kk orzeczono karę łączną w wymiarze 3 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności, na mocy art. 63 § 1 kk zaliczono na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania od dnia 21 marca 2010 r. do dnia 11 sierpnia 2010 r., zasądzono powództwo cywilne na rzecz pokrzywdzonego, orzeczono o kosztach obrony z urzędu, zwolniono z obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa opłaty i pozostałych kosztów sądowych.

7. Sądu Rejonowego w Białymstoku wydanym w dniu 14 stycznia 2011 r. w sprawie sygn. akt VII K 858/09 za czyny z art. 286 § 1 kk w zb. z art., 270 § 1 kk i art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 w zb. z art. 270 § 1 kk popełnione w dniu 24 stycznia 2009 r. przy zastosowaniu art. 91 § 1 kk na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, na mocy art. 63 § 1 kk zaliczono na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 24 stycznia 2009 r. do dnia 26 stycznia 2009 r., zwolniono z obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa opłaty i pozostałych kosztów sądowych.

Sąd Rejonowy w Białymstoku w części dyspozytywnej wyroku z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie o sygn. akt VII K 34/13:

I. Na podstawie art. 91 § 2 k.k., 87 k.k. połączył kary orzeczone w wyrokach Sądu Rejonowego w Białymstoku w sprawach XV K 709/09 i VII K 858/09, opisanych w punktach 3 i 7 i orzekł karę łączną w wymiarze 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności.

II. Na podstawie art.85 k.k. art. 86 § 1 k.k. połączył kary orzeczone w wyrokach Sądu Rejonowego w Białymstoku w sprawach XV K 1461/09, XV K 1497/09 i XV K 561/10, opisanych w punktach 4, 5, 6 i orzekł karę łączną w wymiarze 5 (pięciu) lat pozbawienia wolności.

III. Na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył skazanemu na poczet orzeczonych kar łącznych zaliczone okresy rzeczywistego pozbawienia wolności na poczet orzeczonych kar pozbawienia wolności oraz okresy odbytych kar pozbawienia wolności w sprawach podlegających łączeniu. W pozostałym zakresie wyroki w sprawach podlegających łączeniu pozostawił do odrębnego wykonania.

IV. Na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w zakresie sprawach o sygnaturach XV K 952/08 i XV K 1388/08 Sądu Rejonowego w Białymstoku.

V. Zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. Z. kwotę 472,32 (czteryście siedemdziesiąt dwa i 32/100) złotych, w tym kwotę 88, 32 (osiemdziesiąt osiem i 32/100) złotych podatku VAT tytułem, nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu.

VI. Zwolnił skazanego P. P. od ponoszenia kosztów sądowych.

Powyższy wyrok, na podstawie art. 444 k.p.k. i art. 425§1 i 2 k.p.k. zaskarżył w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze obrońca skazanego.

Na podstawie art. 427 § 2 i 438 pkt 2 i 4 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił:

I. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie:

1. art. 4 i 7 k.p.k. poprzez naruszenie zasady obiektywizmu polegające na nierozważeniu wszystkich okoliczności sprawy, w szczególności tych, które przemawiały na korzyść skazanego oraz dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, wbrew logicznemu rozumowaniu i wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego polegającą na dokonaniu wybiórczej oceny materiału dowodowego przez nie uwzględnienie korzystnej dla skazanego opinii penitencjarnej z dnia 22 sierpnia 2011 r. oraz jego osobistych deklaracji o pomyślnym przebiegu resocjalizacji,

-co miało istotny wpływ na treść orzeczenia i wymiar kary łącznej,

II. Rażąco niewspółmierność /surowość/ kary wymierzonej P. P. w stosunku do jego warunków i właściwości osobistych /w tym przede wszystkim jego młodego wieku oraz poprawnej postawy w trakcie odbywania kary jako przesłanki istnienia pozytywnej prognozy kryminologicznej/ polegającą na nieuwzględnieniu tych okoliczności w dostatecznym stopniu przy wymiarze kary łącznej orzeczonej za przestępstwa w sprawach XV K 1461/09, XV K 1497/09 i XV K 561/10 opisanych w punktach 4, 5, 6 w wyroku VII K 34/13, co skutkowało wymierzeniem skazanemu kary łącznej w wymiarze 5 /pięciu/ lat pozbawienia wolności w konsekwencji czego zaskarżone rozstrzygnięcie zbliżone zostało do kumulacji orzeczonych wobec skazanego kar jednostkowych.

Wskazując na powyższe, na podstawie art. 427§ 1 i art. 437 § 1 i 2 k.p.k. wniósł o:

1. zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zastosowanie zasady pełnej absorpcji i wymierzenie skazanemu kar łącznych w łagodniejszym wymiarze,

ewentualnie

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

3. Zasądzenie kosztów obrony skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym nieopłaconej w całości ani w części przez skazanego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy skazanego jest zasadna o tyle, o ile doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Powodem takiego rozstrzygnięcia są stwierdzone z urzędu naruszenia prawa materialnego, tj. art. 85 k.k., które sprawiają, że zaskarżony wyrok jest rażąco niesprawiedliwy w rozumieniu art. 440 k.p.k.

Zgodnie z dyspozycją art. 85 k.k., jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw, zanim zapadł pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny, co do któregośkolwiek z tych przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu, sąd orzeka karę łączną, biorąc za podstawę kary z osobna wymierzone za zbiegające się przestępstwa. Przy czym sformułowanie „sąd orzeka karę łączną” oznacza, że zastosowanie tej instytucji jest obligatoryjne, a więc w razie spełnienia przesłanek wskazanych w art. 85 k.k. nie ma możliwości jej niezastosowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2013 r., IV KK 416/12, LEX nr 1254719).

Sąd I instancji dopuścił się obrazy art. 85 k.k. i to wielokrotnie. W konsekwencji tego wyrok dotknięty jest wadami i to w zakresie wszystkich zawartych z w nim rozstrzygnięć.

Przede wszystkim Sąd I instancji błędnie przyjął, że skoro wyroki Sądu Rejonowego w Białymstoku opisane w pkt. 1 i 2 części wstępnej zaskarżonego wyroku objęte zostały wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 16 lipca 2010 r. (sygn. akt XV K 638/10), to postępowanie w tym zakresie należy umorzyć. Nie wziął przy tym pod uwagę tego, że przed datą wydania pierwszego z nich, tj. 30 stycznia 2009 r. (wyrok w sprawie XV K 952/08) popełnione zostały nadto przestępstwa opisane w wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 14 stycznia 2011 r., sygn. akt VII K 858/09 (tj. w dniach 17 stycznia 2009 r. /na marginesie, Sąd tego faktu nie uwzględnił w opisie czynu/ i 24 stycznia 2009 r.). Sąd Rejonowy w Białymstoku nie wziął pod uwagę tego wyroku procesując w sprawie o sygn. akt XV K 638/10 (o wydanie wyroku łącznego), albowiem wydany został po wydaniu w/w wyroku łącznego. W tej sytuacji nie sposób mówić o powadze rzeczy osądzonej. Zważywszy, że spełnione zostały inne przesłanki, o których mowa w art. 85 k.k. (m.in. trzema w/w wyrokami orzeczone zostały kary tego samego rodzaju), obowiązkiem Sądu I instancji było orzeczenie kary łącznej obejmującej w/w wyroki, czego z niewiadomych powodów nie uczynił.

Podkreślić należy, że wyrok łączny traci moc wówczas, gdy zajdzie potrzeba wydania nowego wyroku łącznego, czyli gdy pojawi się kolejny wyrok w stosunku do danej osoby, spełniający warunki do połączenia orzeczonych tam kar (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., V KK 391/09, OSNwSK 2010/1/511, LEX nr 844048). Nadto, jeżeli choć jeden wyrok objęty poprzednim wyrokiem łącznym zostanie wcześniej uchylony lub zmieniony

Konsekwencją powyższego uchybienia było błędne „połączenie” kar obejmujących w/w wyrok Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 14 stycznia 2011 r. (sygn. akt VII K 858/09) oraz wyrok tegoż Sądu z dnia 13 lipca 2009 r. (sygn. akt XV K 709/09). Pomimo tego, że chronologicznie pierwszym wyrokiem wobec wyroku w sprawie o sygn. akt VII K 858/09 był wspomniany wyżej wyrok w sprawie o sygn. akt XV K 952/08.

Sąd I instancji nie uwzględnił nadto wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2012 r. (sygn. akt XV K 1130/12), na mocy którego P. P. skazany został za czyn z art. 13§1 k.k. w zw. z art. 286§1 k.k. w zb. z art. 297§1 k.k. – popełniony w dniu 8 września 2009 r. – na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Pomimo tego, że dysponował wiedzą o tym wyroku (informacja o nim zawarta jest w opinii o skazanym z dnia 11 lutego 2013 r. /k. 277/, która była przedmiotem analizy Sądu). Uchybienie to niesie ze sobą poważne konsekwencje, albowiem w/w przestępstwo popełnione zostało przed datą wydania wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 23 kwietnia 2010 r. (sygn. akt XV K 1461/09). W konsekwencji tego wyrok w sprawie o sygn. akt XV K 1130/12, winien być objęty wyrokiem łącznym (razem z wyrokami, o których mowa w pkt II części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku).

Wskazać należy, że instytucja wyroku łącznego to procesowy wyraz, przyjętej przez ustawodawcę prawnomaterialnej konstrukcji łączenia kar. Stąd też, o tym, które wyroki zostaną objęte wyrokiem łącznym nie decyduje ani arbitralny wybór sądu, ani wola skazanego. O kształcie wyroku łącznego rozstrzygają wyłącznie, określone w art. 85 k.k. przesłanki orzekania kary łącznej. Dodać nadto należy, że sąd orzekający w przedmiocie wyroku łącznego nigdy nie jest związany wnioskiem. W sytuacji, gdy dopatruje się możliwości połączenia w wyroku łącznym wyroków nie tylko wskazanych we wniosku skazanego, ale dostrzega możliwość wydania wyroku łącznego, co do skazań niepowołanych

we wniosku, to winien z urzędu wydać taki wyrok (por. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2007 r., II AKa 52/07, LEX nr 330999).

Charakter i skala wskazanych wyżej uchybień, a zwłaszcza ich negatywny wpływ na prawa skazanego (m.in. nie objęcie wyrokiem łącznym wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2012 r., sygn. akt XV K 1130/12, jest rozstrzygnięciem zdecydowanie niekorzystnym z punktu widzenia interesów prawnych skazanego), powodują rażąco niesprawiedliwość zaskarżonego wyroku w rozumieniu art. 440 k.p.k. Dlatego należało go uchylić (niezależnie od granic i kierunku zaskarżenia) i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania.

Podczas ponownego rozpoznania sprawy Sąd I instancji winien uwzględnić powyższe wskazania. Powinien też mieć na uwadze treść art. 443 k.p.k., zważywszy że wyrok Sądu I instancji zaskarżony był (podobnie, jak w przypadkach dwóch pierwszych skarżonych wyroków) wyłącznie na korzyść skazanego.

Sąd Okręgowy ograniczył rozpoznanie sprawy do w/w uchybień, albowiem jest to wystarczające do wydania wyroku (rozpoznanie zarzutów apelacyjnych jest – w kontekście rozstrzygnięcia – bezprzedmiotowe).

O kosztach obrony z urzędu orzeczono na mocy §14 ust. 5 w zw. z §2 ust. 3 rozporządzenia Min. Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.).